

spoliatis. fere per totam questione
 et de restit. spo. per totum **F**allit ta
 men hoc cum is qui dedit pecuniam
 comisit turpitudinē in dando vt pa
 tet in simonia **E**t si dominus haberi
 non potest. aut quia mortuus est fa
 cienda est restitutio suis heredibus
 et hoc est verum nisi aliter ordinatū
 sit in testamento. **S**i em̄ ordinasset
 q̄ bona sua deberent distribui in pi
 as causas: tunc nō heredibus sed ex
 eutoribus faciēda est restitutio **S**i
 aut̄ ignorat̄ dñs rei. vel nō inuenia
 tur: tunc cum cōsilio et auctoritate ec
 clesie sue prochialis distribuatur in
 pi as causas et maxime i elemosinā
 pauperis vel in redemptionē captiuo
 rum. et hoc in illa villa vbi fecit dā
 num. **E**t si villa nescitur saltem in il
 la diocesi vbi facta est rapina. **T**er
 cia cōclusio. **N**ō solū fures et raptors
 res principales obligant̄ ad restit
 tionē: sed etiā p̄cipātes et coope
 rantes ad rei aliene ablationē. **P**t̄
 p̄ **I**saiam p̄phetam dicentē. **P**rin
 cipes tui infideles: socij furū. **I**sai. i.
Item p̄s. **S**i videbas furem curre
 bas cū eo. **I**de p̄t̄ ad rō. i. **N**ō solū
 q̄ faciūt s̄ q̄ cōsentiūt faciētibz: digni
 sūt morte **E**t. lxxxvi. di. c. faciētis. **E**t
 sūt nouē q̄ p̄cipāt in tali crimine et
 tenēt ad restitutionē q̄libz in solidū
 et stānēt in his metris. **I**ussio cōsi
 liū cōsensu palpo recursus. **P**artici
 pās mutus cō **E**t de his dictū est i se
 ptimo p̄cepto sermone. iij.

Expliat̄ p̄ceptū notum.
Incipit̄ p̄ceptū decimū

Decimum p̄ceptū
 et vltimū est **N**on
 cōcupisces vxorem
 pximi tui. **I**n quo
 p̄hibetur omnis
 cōcupiscentia car
 nis sicut i nono p̄cepto p̄hibetur
 cōcupiscentia oculorum. **I**deo autem
 dantur duo p̄cepta p̄hibentia hāc
 duplicem cōcupiscentiam eo q̄ ad
 has natura corrupta maxime incli
 natur. **N**am ad cōcupiscentiā oculorū
 inclinatur per cōseruationem sui in
 esse indiuidui: sed ad cōcupiscentiā
 carnis p̄ter sui cōseruationem in es
 se speciei. **P**eccant ergo primo cōtra
 hoc p̄ceptū omnes qui habent vol
 untatem violādi thoz pximi sui **V**
 bi cōsiderandū est q̄ si dominus soluz
 volūtatē huius peccati p̄hibet. quā
 to ergo rigore sue iusticie volūtatē
 suā facto implētes puniet. et illos
 potissime qui pulchras. castas. et p
 bas vxores habentes aīas suas di
 uina ymagine insignitas: sordidis
 cōcupiscentijs aliaz maculāt femina
 rū. **A**d hanc vitandam monemur ex
 quatuor. **P**rimo p̄pter sanctorū pa
 trum ymitationem. **D**escribit̄ em̄ ge
 nes. xxx. q̄ cū vxor putipharis p̄na
 pis exerātus pharaonis videret **J**o
 seph pulchrū facie et decori aspectū
 et diceret sibi. **D**ormi mecum: ille ab
 horruit dicens. **D**ominus meus mis
 bi omnia tradidit et nihil est quod
 nō est in potestate mea preter te: qz
 vxor eius es: quomodo ergo hoc ma
 lum facere possum? **T**hobie vero. iij.

habetur q̄ inter alia dōcūmenta que
 thobias dedit filio suo hoc specialit̄
 dixit. Attende tibi fili mi ab omni
 fornicatione. et preter uxorem tuam
 nō patiaris erimen. De hoc singula
 riter glorabatur sanctus Job. xxxi
 capitu. dicēs. Si deceptū est cor me
 um super mulierem et si ad ostium a
 micā mei inhiatus sum: scortum sit
 alterius vxor mea: et super illam in
 curuentur alij. Secūdo debet vitari
 p̄pter transgressorum correctionem.
 Scribitur em̄ genesis. xx. q̄ cum a
 braham egredieretur egiptum. dixit
 vxori sue. Noui q̄ pulchra sis in u
 lier: et cum viderint te egiptij diduri
 sunt. Vxor eius est et interficiēt me
 et te reseruabunt. Dic ergo obsecro
 q̄ soror mea sis. Quod sic factum est
 quia rex egipti cōcupiuit eam et sic
 sublatā est vxor abrahe ī domū pha
 raonis. Cui dominus apparet: per
 somnum dixit ei. Morde moriens qz
 vxorem alterius accepisti. Nec tamē
 mentitus fuit abraham. quia vere so
 roz eius erat: quia filia fratris ei? cē
 Sed veritatem tacere voluit et men
 dacium nō dicere. vt dicit augustinus.
 et ponitur. xxij. q. ij. Et hoc licet
 facere absqz peccato. saltem extra iu
 diciū. Etiam scribitur daniel. xij.
 quia illi duo senes qui per ardentes
 cōcupiscētiam rem turpem voluerūt
 agere cum susanna vxore Joachim
 iudiciali sentētia iterfecti sunt a deo
 et saluatus est sanguis innocuus in
 die illa. Nam daniel sanctus cōuice
 rat eos ponēs eos in diuersis custo

dijs. et repperit eos mēdaces qz iter
 rogati vn? dixit eos sub p̄no peccat
 se cē. Terāio p̄t̄ cristī p̄hibitionē
 qui mathei. v. dicit. Dictum est an
 tiquis. Non mechaberis: sed ego di
 co vobis. Si quis viderit mulierem
 ad cōcupiscēdum eam: iam mechab
 tus est eam in corde suo. Dubitatur
 quāto cōcupiscētia est peccatum mor
 tale et quāto veniale. Respondit au
 gustinus in libro de sermone domini
 in monte dicens q̄ cōcupiscere po
 test cōtingere tripliciter. Primo sug
 gessione. Statim cū vel ex memos
 ria vel ex visu vel ex auditu aliquoz
 delectabilium s̄m tactum vel gustuz
 fuggent aliqua cōcupiscentia. De
 cūdo delectatione. quia postmodum
 in cōcupiscentia illa signa gesta per
 visum vel auditum anima incipit ti
 tillari aliqua delectatione optando il
 la delectabilia habere nondum deli
 beratione habita vtrum sit a deo pro
 hita vel nō. Terāio cōsensione: quia
 si cōsentitur et deliberatur talis cōcu
 piscētia esse sciendū oportunitate
 data quantumcūqz a deo p̄hibita
 opere compleatur et facietur. Primis
 igitur duobus modis s̄m augusti
 num cōcupiscentia non est peccatum
 mortale quous sit incūm peccati. Sz
 terāio modo est peccatum mortale.
 Vnde dicit augustinus notabiliter
 cristū dixisse. Nō oīs qui viderit mu
 lierem: sed qui viderit mulierem ad
 concupiscendum eam id est hoc fine
 et hoc animo deliberato vt eam con
 cupiscat. quod non est iam titillare

est iam titillare ex delectatione carnis sed deliberate consentire libidini ut non refrenetur illicitus appetitus sed oportunitate data faciat consensus. Quarto propter iuris canonici determinationem. ut patet tricesima secunda questione quinta. capitulo. qui vident mulierem. Vbi dicitur a parte. Veritas ostendit quod in solo visu cum turpiter virgo vel innupta concupiscitur: adulterium perpetrat. Idem in capitulo. sicut enim. Dicit Johannes crisostomus. Multi enim corpore castitati student qui adulterium committunt voluntate cum dominus dicat. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Ergo voluntas sine opere peccat frequenter. Ibidem in capitulo: si paulus. Et sicut est in periurio. sic est in illo. Sed paratus peiorare est periurus. ut patet in ca. qui peiorare. xxij. q. v. Idem de furto ut patet de penitentia distinctione prima. capitulo. magna. quod votum pro opere reputatur. Dubitatur utrum voluntas semper pro opere reputetur. Respondit magister henricus de vrimaria super eodem precepto dicens quod distinguendum est. Quia aut voluntas habet facultatem operandi: et sic non reputatur pro facto. In quo casu loquitur ambrosius. et ponitur octogesimasexta distinctione. capitulo. Non satis est bene velle: sed etiam bene facere oportet. Nec iterum satis est bene facere nisi procedat ex bono fonte id est ex bona voluntate. Aut non habet facultatem:

et sic iterum distinguitur. Aut est voluntas mala: et sic semper reputatur pro facto. Et semper est peccatum mortale peccatum in voluntate sicut et in opere. licet non tamen sit malum sicut peccatum in voluntate et operatione simul. Et illud est verum quantum ad iudicium diuinum quod inuenitur cor: sed quantum ad iudicium civile si voluntas suis terminis sit contenta non punitur. ut patet de penitentia distinctione prima. capitulo. cogitatio. Vbi dicit gregorius. Cogitatio non meretur penam lege civili cum suis terminis sit contenta. Ibidem. Cogitationis penam nemo meretur. Glossa dicit. Ab homine sed a deo bene. Sed si voluntas progreditur ad actum vel etiam ad conatum. sic in criminibus maxime punitur solus conatus licet machinatio non habuerit effectum. Sed lex non minus punit eum qui causa occidendi inuentus fuerit cum telo quam eum qui occiderit. ut patet de penitentia distinctione prima. capitulo. In minoribus vero criminibus non punitur solus conatus: quia non sum fur si sum conatus furari. ff. de furtis. l. quia furti non. Aut voluntas est bona. Et tunc. aut illa que vult cadunt sub precepto: aut sub consilio. Si primo modo: sic voluntas non reputatur pro facto. ut patet in ieiunijs et huiusmodi ab ecclesia edictis. Et hoc potissime quando voluntas habet facultatem progrediendi in opus. Si autem cadit sub consilio sic distingue. quia aut illa respiciunt

premium auree et sic iterum voluntas reputatur pro facto. vt patet de sancto martino de quo canit ecclesia
O sanctissima anima quam a si gladius persecutoris nō abstulit: tūpal mam martirij non amisit: **A**ut respiciunt premium aureole: et sic iterum voluntas non reputatur pro opere. Quia non sufficit p̄ premio aureole sola voluntas cōtinendi: nisi actus cōtinente in opere cōtineatur
Quinto est cōcupiscentia carnalis fugienda p̄pter appetitus insatiabilitatem: quia est ad modum ignis inextinguibilis animam inflāmans. De quo scribitur **Job. xxxi.** Ignis est vsq; ad cōsummationum deuorans. Non solum em̄ animam inflāmat: sed etiam inflāmando in cinerat. Et tunc superuenit soror eius superbia vite et auaricia. que animā tanq̄ sitis inextinguibilis cruciat. **D**ubitat̄ vtrū aliquis sanctorū hic in vita fuerit sine carnali cōcupiscentia. **R**espondit magister augustinus de anchora sup̄ magnificat̄ dicens. q̄ querere an aliquis sanctorū fuerit sine carnali cōcupiscentia. est querere an aliquis fuerit sine peccato. **H**anc ergo questionem mouet augustinus in libro de baptismo paruulorū dicens. q̄ aliud est querere an aliquis sanctorū fuerit sine peccato. et aliud an posset esse. et aliud an posset esse: cur non est. **A**d primum articulum an fuerit aliquis sanctorū sine cōcupiscentia carnali vel sine peccato planum est q̄ nō: preter cristum et matrem eius gloriosam: quia vox

sanctorū est illa. **N**on intres in iudicium cum seruo tuo domine: quia nō iustificabitur in cōspectu tuo omnis viuens. **V**ox sanctorū est illa **D**ixi cōfitebor aduersum me iniusticiam meam domino etc. **E**t subdit **P**robac scz iusticia orabit ad te omnis sanctus in tēpore oportuno. **I**tem vox sanctorū est illa. **D**imitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris etc. **E**tia vox sanctorū est illa. **S**i dixerimus q̄ peccatum nō habem? : nos metip̄os seducimus et veritas in nobis nō est. **V**n̄ augustinus ibidez de illis. c. lxxij millibus sanctorū qui cum mulieribus nō fuerunt coinquinati: qui sine macula sunt ante thronū dei. scriptum est de eis q̄ in ore eorū nō fuit mēdaciū inuētū. **Q**z si seip̄os dixissent fuisse sine peccato: mēdaciū in ore ip̄orū fuisset. **A**d secūndum articulū scz an possit esse. **R**espondit q̄ possit esse per gratiam dei cooperāte libero arbitrio: quia nec mandata dei sine gratia dei seruari possunt. **V**nde cum ap̄teta dixisset **T**u mādasti mandata tua: custodi mihi. **S**tatim adiūxit. **V**tinam dirigantur vie mee ad custodiēdas iustitias tuas. **P**er q̄d dedit intelligere nō eē in p̄tate ei? custodi re mādata dei sine grā diuina dirigēte: qz nemo optat obtinē. q̄d est in sua p̄tate. **S**z quātū ad terciū articulū scz si p̄t eē cur n̄ est. nec fuit. **R**espondit q̄ de h̄ p̄mittat q̄ nō sit ap̄tē re p̄sioez hūane superbie: aut ap̄tē cōseruationē diuine gratie per peccatū. **E**rgo carnalē cōcupiscentiam nullus

C

sanctorum preter christum et beatam
virginem euadere potuit. Sexto ta-
lis concupiscentia est fugienda propter
multorum malorum consecutionem. Iohannes
dicitur ecclesiastica xxv. Non concu-
piscas mulierem. Nam talis concupi-
scentia paradisu[m] nobis abstulit ut
genesi iij. Et de hoc nota octo mala
que malus amor mulierum nobis in-
tulit in sexto precepto in sermone se-
cundo et tercio membro. Dubitatur
vtrum concupiscentia carnalis fuerit
aliqua lege prohibenda cum natu-
raliter insit homini. Respondet au-
gustinus de anchora super magnifi-
cat dicens. q[uod] concupiscentia potest ac-
cipi tripliciter. Primo ut est inchoa-
ta. Secundo ut est per consensum rationis
deliberata. Tercio ut est per opus ex-
terius consummata. Primo ut concupi-
scentia est nobis inchoata non est in
lege prohibenda. quia talis concupiscentia
insurgit in nobis ex carne et in-
choatur in nobis absque nostra volun-
tate. Nec est in potestate nostra quod non
insurgat. Unde non potest lege aliquam
prohiberi. quia lege prohibetur quod
per nostram voluntatem possumus vi-
tare. Est enim talis concupiscentia in-
choata vel iniuncta cobibenda ne pro-
gressum faciat. et ne tunc insurgat quod
iudicium rationis peruertat. Secunda
vero concupiscentia. que est per consensum
rationis. bene deliberata est lege pro-
hibenda. quia lex datur semper has-
benti rationis usum et liberum consen-
sum. Unde ex quo per rationis consen-
sum concupiscentia que insurgit in

D

nobis potest approbari et non appro-
bati. et ei consentire et non consentire:
potest tamen talis concupiscentia lege
prohiberi. ne per rationem sibi consen-
tiatur sibi quem modum prohibetur
quando dicitur. Non concupisces uxorem
proximi tui. Ac si diceret lex con-
cupiscentiam insurgentem in nobis
de uxore proximi seu de aliqua imor-
dinata delectatione non deliberata per
rationis consensum esse faciendam: sed
statim ipsam reprimatis et ipsi non
consentiatis per voluntatem: cuius vel-
le deus pro facto putat. Sed concupi-
scentia opere exteriori consummata est
punienda. quia tunc potest esse nota
iudicio humano. quando iam per opus
consummata est completa. Cum
homo illa debeat penitere que foris
apparent et que sibi possunt esse ma-
nifesta iudicio probationis et alle-
gationis. Ergo concupiscentia incho-
ata est cobibenda. concupiscentia vero
deliberata est lege prohibenda. Sed
concupiscentia opere consummata est
lege humana et diuina prohibenda.
Ergo dicit dominus. Non concupis-
ces uxorem proximi tui. Iudei dis-
cunt quod hic non prohibetur concupiscentia
nisi aliquammodo prorumpat in ac-
tus exteriores sicut ex concupiscentia
aliene uxoris aliquis mouetur ad
tangendam eam impudice vel solici-
tando eam verbis vel muneribus. et
sibi hoc dixerunt aliqui doctores no-
stri quod lex vetus prohibebat manus
et non animum: ut habetur in glosa
super epistolam ad philipenses. iij.

capitulo. Sed contra illos dicit nicolaus de lira super illud exodi vicefimo. Non concupisces uxorem proximi tui dicens. Dicere quod actus interior voluntatis nullius sit reatus: nisi aliquo modo prorumpat in actum: est multum irrationabile. cum ratio peccati magis accipitur a mala voluntate interiori quam etiam ab actu exteriori. Quia si nullo modo est voluntarius: nullo modo est peccatum. ut patet in amentibus et pueris. Ideo dicit duo decima questione prima. capitulo. Ex voluntate itaque peccata procedunt que libero mentis arbitrio et delinquentis proposito committuntur. Infra dicit augustinus in libro retractationum capi. Usque adeo peccatum est voluntarium malum ut nullo modo sit peccatum nisi sit voluntarium. Ibidem in capitulo merito. et capitulo. Illa cavenda sunt que ex nostra voluntate procedunt. Nec ambrosius? Et voluntas est causa omnis boni et mali et virtutis. lvi. di. ca. Nasci. a. xviii. q. i. c. statutum.

Non concupisces uxorem proximi.

Secondo peccant contra illud preceptum. Non concupisces uxorem proximi tui. qui forment sibi ymagines de uxore proximi cogitantes quam sit pulchra. quam amabilis quam sit gratiosa. Contra quod periculosum faciunt tam viri quam mulieres et virgines. Primi sunt virgines et femine seculares que statim ut viros a

spiciunt gravibus cogitationibus agitantur. A quo tamen propheta locutus dicens. Beatus qui tenebit id est restringit impetum et motum illicitate cogitationis et allidit puulos suos id est primos motus carnalium delectationum ad petram. id est ad christum se exemplis confortando: qui nunquam pertulit aliquem motum illicitum sensualitatis. Et sic faciunt viri et femine seculares quam licet nolunt concupiscere. nec etiam concupisci. volunt tamen agere festum cum reliquis turpium cogitationum quod nimis est periculosum. Quia facilliter ex hoc peccatum mortale incurrunt. Quod probat Iacobus apostolus in sua canonica dicens Concupiscentia autem interior animi delectatio cum concupit. subaudi consensum rationis. vel ipsam delectationem interiori aut etiam in operibus extrinsecum prorupit generat mortem. id est mortale peccatum. Ut autem patefiat evidenter quantum cogitatio sit mortale peccatum vel non sciendum quod duplices motus procedunt in nobis cogitationem inerosam scilicet motus primi qui sunt motus in carne sive in sensualitate qui plene in peccato nostra non sunt. Secundo motus subrepticium in ratione vel voluntate. Et post hos motus videtur sequi cogitatio inerosa. quod dicitur inerosa non ex mora temporis sed ex eo quod ratio deliberans circa eam immoratur nec tamen eam repellit vel tenens vel voluens eam libenter. Que statim ut attingerunt animum: respici debuerunt. Talis quidem cogitatio si sit de re licita non oportet dubitare an sit peccatum. Si autem

C

Si autem est de re illicita. ita tamen
quod super eam non cadit nisi veniale pec-
catum: tunc talis morosa cogitatio per
se loquendo non excedit limites pecca-
ti venialis. **S**i autem sit illicita quod super
eam cadit mortale peccatum: tunc ad-
huc est distinguendum. **Q**uia autem
talis cogitatio morosa versatur circa
huiusmodi solum speculatione. **E**t sic
adhuc non est peccatum. licet ratione
materie sit periculosum. **A**ut versatur
cogitatio circa illam rem per consensum
delectationis. **E**t hoc est dupliciter.
aut per consensum delectationis in cogi-
tationem. et talis delectatio de gene-
re suo non est peccatum mortale. sed
quandoque veniale. quandoque nullum.
puta cum speculatione de fornicatione
in ipsa speculatione delectatur carnali-
ter. **S**ed quia speculatio placet. aut
consensus est in delectatione de ipsa
re et actu fornicationis. sic est morta-
le. **Q**uia enim aliquis cogitans de forni-
catione delectatur de ipso actu. cogita-
tio hęc contingit ex hoc quod affectio eius
est inclinata ad hunc actum et dele-
ctatur in ea. **D**e illis dicit sapientie
primo. **P**erverse cogitationes separent
a deo. **S**ecundi sunt sacerdotes et cle-
rici seculares cogitantes et in mente
revolvunt imaginem uxoris pro-
ximi quam pulchra et quam formosa sit. primo
disputant aliquando de formis earum
dem. **C**ontra quos **J**eronimus ad ru-
sticum monachum. et ponitur trice-
simasecunda distinctio. capitulo
hospicolum. dicit. **R**aro vel nunquam de
formis mulierum disputes. ut dicen-

D

Sed. **I**lla est pulchra: illa est fedus. **I**lla
habet magnum culum: illa parvum
Illa collum habet longum: illa vero
breve cervicem. **T**ercij sunt persone reli-
giose licet sunt facti. qui postquam deo se-
voto continentie astrinxerunt adhuc
delectantur in spurcijs carnalium
delectationum. **I**sti sunt similes fi-
lij israel. qui egredientes de egipto
manna celeste fastidiebant. et aban-
na vilia egipti appetebant. **S**ic et
illi renunciantes tanquam ab egipto re-
cedentes et per votum continentie. pau-
pertatis voluntarie. ac vere obedi-
entie. terre promissionis appropinqua-
tes. adhuc in deserto positi. in statu
religionis constituti. **I**n quo omnia
delectabilia carnis et mundi per vo-
luntarium contemptum deserentes.
adhuc abana vilia egipti appetunt
et cibum celicum id est suavitatem e-
terne devotionis fastidiunt quam in
se retineat omne delectamentum. et
omnis saporis suavitatem. **S**apientie
decimo sexto. **S**ed ut quilibet se
valeat a tali federa concupiscentia car-
nali preservare. debet observare no-
vem. **P**rimo debet sensus suos au-
stodire et presertim oculos claudere
ne in aliquam feminam figantur sicut
quod dicit augustinus in regula. **I**deo
dicit **J**ob. **P**epigi fedus cum oculis
meis ne quidem cogitarem de vir-
gine. **S**uper quo dicit gregorius.
Ut munda sit mens in cogitatione a
lascivia voluptatis: deprimendi sunt
oculi carnis. quasi quidam raptores
ad culpam. **U**nde hugo super regulam

augustinus super illud. Oculi vestri si iaciantur in aliquam feminarum in nullam figantur dicit. Per illicitum visum concupiscentia oritur per quam cum mentis integritas violatur necesse est ut seruus dei visum suum reprimat: ne per concupiscentiam et immundiciam cordis: deum offendat. et per hoc in precipitium ruat. Unde dicit Job. Depigi fed? cum oculis meis ne quidem cogitarem de virgine. Et ieremias dicit Intrauit. mors per fenestras nostras. Glosa. Mors anime per fenestras oculorum. Exemplum patet in dauid sanctissimo qui in feminam non solum oculos iniicit sed et fixit. illicito appetitu sensus. adulterium et homicidium perpetravit. Si ergo tantus vir per in custodiam oculorum cecidit: nos qui longe ab eius sanctitate distamus tam mortale precipitium cauere debemus. Legitur in vitaspatrium de quodam qui noluit sororem suam alloqui nisi clausis oculis. Secundo debet consortium mulierum fugere. Unde ambrosius ad rusticorum monachum. Hospitium tuum inquit raro vel nunquam mulierum pedes terant: nec sub eodem tecto cum eis manseris. nec in preterita castitate confidas: quia nec dauid sanctior. nec salomone sapientior. nec sampsones potes esse fortior. qui tamen per mulieres lapsi sunt. Unde miro modo sancti patres fugiebant consortia feminarum. Propter quod beatus augustinus nec cum sorore sua habitare voluit dicens. Que cum

sorore mea sunt: sorores mee non sunt. Refert beatus gregorius in dialogorum de quodam presbitero moriente. cum quedam mulier perscrutaretur de expiratione eius dicebat ei. Recede mulier: adhuc enim igniculus in me vivit. tolle pallium. Et ergo non solum debent fugere presentiam corporalem: sed etiam presentiam intentionalem vana de eis cogitando. Exemplum patet in beato arsenio qui mulieri nobili roganti ut sui memoriam haberet in orationibus suis. Respondit. Ego oro deum ut deleat memoriam tuam de corde meo. Et quando quis non potest vitare presentiam eius vel aspectum: saltem evitet contactum. quia caro mulierum ignis est. Unde apostolus. i. ad corinthios. vii. Bonum est inquit homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unus quisque suam uxorem habeat et unaqueque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat. similiter autem et uxor viro. Cuius exemplum patet in leone papa. cuius manum dum quendam matrona osculata fuisset. tam vehementis temptatio carnis in eo infurrexit ut sibi manum amputaret. Que postea per beatam virginem ei est restituta. dicit martinus in cronica sua. et habetur etiam in passionali. Discant ergo quod periculosum sit mulieribus ingredi claustra religiosorum. et quod periculosum sit viris claustra monialium que debent continenter vivere ingredi. Ideo dicitur

C

extiā de vi. et lo. cle. cā. Monasteria
factimomialium si quis p̄ clericus sine
ne manifesta nec non rōnabili causā
frequentare presumpserit per episco
pum arceat. Et si nō destiterit. ab of
ficio ecclesiastico reddat immunis.
Si lapci: ex cōmunicatiōni subdan
tur. Tercio debent carnem suā mace
rare p̄ ieiunium et subtractiōnē ali
mentorū: p̄pter quod aug⁹ in res
gula precipit dicens. Carnem vestrā
comate ieiunij et abstinentia esce et
potus quantū valitudo p̄mittit **S**i
gnanter ait. comate. quia vt ait **Je**
romimus. Nihil sic inflāmat corpora
nostra et titillat mēbra genitalia si
cut indigestus cibus et potus. quia
venter mero estuans cito spumat in
libidinem p̄pter quod sancti p̄res
artissima ieiunia seruauerūt. **S**icut
legitur in vitas patrū de hilarione q̄
quinq; carnis in die fuit cōtentus et
aquam bibit **I**tem de beato nicolao
de toletino legitur q̄ infra triginta
annos nunq; carnes oua pisces aut
aliqua pinguia aut lacticia man
ducauit **E**t non solū debet se castiga
re cum ieiunij sed etiā cum vigilijs
et disciplinis et p̄ asperitatē vestiū
et duriciem strati et p̄ plagas verbe
rum et huiusmodi **E**xemplo aposto
li. qui sentiens stimulū carnis. i. ad
corinth. ij. Castigo inq̄ corpus me
um et in seruitutē redigo. **I**tem idēz
patet in beato **Jeromino** q̄ grauiter
verbat passione stimuli carnis ita
vt diceret in epistola ad eustochiū
Quoties ego ipse in heremo constitus

D

tus putabam me romanis interesse
delitijs. scorpionum et ferarū tantuz
socius sepe choris intereram puella
rum. **P**allebant ora ieiunij: et mēs
desiderijs estuabat **I**n frigido corpo
re sola libidinū incendia bulliebāt.
Aliud exemplum patet in ipso be
ato benedicto. qui cū ex recordatio
ne cuiusdam femine quam aliquñ vi
derat instinctu diaboli temptatiōnis
igne inflāmatuſ esset p̄ieat se nu
dum in v̄ticarū et spinarū et v̄pri
um densa fructa. et se in illis spina
rum aculeis et v̄ticarum incendijs
tam diu volutabat. donec ex eis toto
corpe vulneratus exijt **E**t sic per cus
tis vulnera eduxit a corpore vulneris
mentis. **A**liud exemplum in vitas
patrum dicitur de quodam solita ro
Apuſ quem cum quedā mulier ho
spitata esset denoſte. et diabolus sti
mularet cor eius in eam. ipsa accen
sa lucerna mittebat digitum suum
in lucernam. **Q**uem cum accendisset
ardorem non sentiebat propter mi
miam flāmam cōcupiscentie carna
lis. **E**t ita vsq; mane faciens incen
dit omnes digitos suos: et sic man
sit immaculatus. **D**ebet etiā in to
ta temptationis se fortiter cum vir
gavel flagello aculeato audacter v̄be
rare circa lumbos et renes. **T**unc to
lor plagarum repellit incendiū li
bidinis. **E**t sic multi euaserunt. **V**el
debet se immergere in aquam frigi
dam sicut legitur fecisse sanctus ber
nardus. **S**ic etiā refert beatus ce
sarius de quodam nobili matrona

que dum fuit inflāminatā immiserit se in aqua frigida. que tam diu sedit in ea donec fomitez libidinis extingueret. Quarto debet orare deo te vt scz hora temptatio nis quis det se orationi petens sibi mitti auxilium de sancto. Et hoc remedio cōmuniter vsi sunt sancti p̄res vt dixit abbas Iohannes in vitaspalum q̄ similis debet esse monachus homini habenti ad sinistram suam ignem et ad dexteram aquam. Quotienscūqz em succensus fuerit ignis: tollat de aq̄ et extinguat illū. Sic oportet monachum facere omni hora vt quādo cūqz turpis cogitatio succēsa fuerit ab inimico: tunc aquam orationis effundat et extinguat illum. Cuius exemplum patet de quadam virgine religiosa et inclusa quam sathanas grauissime p̄ stimulum carnis colaphisauit. Illa vero cōfugiens ad orationem cum lacrimis multis rogauit deum se ab hac temptatione liberari. Cui oranti apparuit angelus dicens. Vis ab hac temptatōe liberari. Ait illa. Volo domine. Dixit angelus ad eam. Quotiens inuasert te cogitatio mala: dic illum versum psalmi. **C**onfige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui. Quod illa fecit et cessauit. Docti literati debent legere in sacra scriptura. qz dicit Jeronimus ad rusticum. Ama scientiam scripturarum et vicia carnis nō amabis. quia diabolus valde abhorrescit verba sacre scripture. Vñ ipse saluator cum a diabolo temptaretur

clipeum sacre scripture in qualibz temptatione sibi opposuit. vt patet mathei. iij. Sic et tu fac cum temptaris ab eo de luxuria: o pponas ei dicendo **C**onfige timore tuo carnes meas: a iudicijs em tuis timui. Vel vt scriptū est **N**on mechaberis. Vel illud. fugite fornicationez etc. Quinto debet cum manibus laborare. Vñ de Jeronim? ad rusticū. Fac inqt ali quid operis vt sp̄ diabolus inueniat te occupatum. Cuius exempluz patet in vitaspalum de quodaz fratre figulo. Qui cum grauiter molestareretur a cogitationibus suis fecit ex luto plasma mulieris. quasi esset vxor sua et etiā plasmavit filiam. Et tūc dixit cogitationibz suis. Ecce habes vxorem et filiā. necesse ē vt magis et magis exerceas opera manuum vt possis pascere et vestire te et vxorem et filiam tuam. Et ita pre nimio labore maceravit corpus suum et sic accedente diuina gratia liberatus est ab impugnatione illa. Ideo dicit apostolus secunde ad corinthios sexto. In laboribus inuigilijs in ieiunijs et in castitate. in scientia. in longanimitate. in suauitate in spiritu sancto in caritate non ficta. in verbo veritatis. in virtute dei. per arma iusticie a dextris et a sinistris. Vñ de Jeronimus ad rusticum. Egypciolorum inquit monasteria habent hunc morem vt nullum absqz opere et labore suscipiant non tam propter necessitatez q̄ propter anime salutem ne vagetur perniciosis cogitationibus.

Item Jeronimus ad demetriadem
virginem. **N**ec inquit idcirco ab o-
pere cessandum est: quia ppicio deo
nulla re indiges: sed ideo cum omni-
bus laborandum vt per occasionem
opis nil aliud cogites nisi quod ad
domini pertinet seruitutem. **V**nde le-
gimus in vitaspatrum de paulo pa-
tre pbatissimo in heremo cōsistente
qui cum propter distātam ab opi-
dis non posset ea que operabat ven-
dere pro victu: sustentabatur aut de
fructibus palmarum. **N**ihilominus
tamen cotidie laborabat manibus.
Cum autem opere totius anni antrū
suum impleisset: totum igne supposi-
to cōcremabat. **S**exto debet oportu-
nitatem loci et temporis atqz perso-
ne vitare: quia dicitur puerbialiter
qz oportunitas docet furari. quia ve-
nerem vincere non possumus nisi fu-
giendo. vt patet p̄me ad corinthios
tercio. **F**ugite fornicationem et fu-
giet a vobis. **V**n̄uersus. **C**ede v̄nd̄
cedit in̄sta. magis improba ledit.
Hec sciens ille sanctus Joseph dile-
ctus a domina sua et ad cōcubitum
tractus relicto pallio in manu eius
fugit ab ea. **C**umqz vidisset mulier
v̄stē in manibus suis: et se esse cōtem-
ptam vocauit ad se h̄vies domus sue
et ait ad eos. **E**n introduxit virū he-
breū vt illudēt nobis rē. vt patz ge-
nesis. xxxix. **V**nde docet philosophus
secundo ebicorum qz ad concupiscibi-
lia carnalium delectationum d̄nt
se homines habere sicut senes trope
ad helenam. **Q**ue quia p̄pter pulcri-

tudinē nimis allidebat senes trope
ordinauerunt vt prece eam precedēs
clamaret. **F**ugite fugite: helenam v̄it
Est em̄ de muliere sola atz solo sicut
de latrone reuelato sibi thesauro. **V**n-
de beatus bernardus cum quadam
nocte quedam mulier in eius cōcupi-
scitia accensa se apud eum in lecto
apposuisset clamauit. latro latro. **A**d
quam vocem mulier fugit. **S**ed re-
uenit secūdo et tercio. et similiter ip̄e
clamauit. **E**t sic mulier cōfusa recessit.
Cum de mane socij sui quererent
quare toties latro clamaret. **R**espō-
dit. **V**eraciter hac nocte insidias la-
tronis sumi perpessus. quia hospita
mibi mitebatur auferre thesauruz ir-
recuperabilez castitatis. **S**ed timēo
qz nostre ancille et femine nō clama-
rent sed potius limirent cardines ne
ostium strepitum faceret quando a-
liquis socius intromittitur. **S**epti-
mo debz cor ad alia distrahere vt ho-
mo inueniat materiam alicuius oc-
cupationis circa quam cor versetur.
vel intra se meditando de iudicio di-
uino. de penis inferni que pro pecca-
tis debentur. vt saltem penarum ti-
more cōcupiscentia refrenetur. **E**xē-
plum de quodam fratre qui cum in-
flammaretur libidine. dicebat **P**ro-
talibus debentur tormenta inferni.
Proba ergo teipsum si possis susti-
nere ignem eternum et mittebat di-
gitum suum in ignem. **S**ecundo de-
bet meditari de premio certantium
legitime. **T**ercio modo de morte. **V**n-
de. **M**emorare nouissima tua. et in-

tuā: et in eternū non peccabis. **Quar-**
to vilitatem peccati et nobilitatem
 anime: q̄d dignum sit velle fedare tā
 ta vilitate. **Exemplum** in illo p̄aga-
 no seneca qui dicebat. **Si** scirem de
 os ignoscituros et homines ignotu-
 ros: adhuc p̄pter peccati vilitatē pec-
 care dedignarer. **Quinto** debet medi-
 tari passionem domini. **Nota** exem-
 plum singulare de filijs israel qui cū
 intuebantur serpentem encum in li-
 gno suspensum. sanabantur a mor-
 sibus serpentis. **Sic** intuyendo oca-
 lis cordis christū in cruce: saluamur
 a morsibus temptationum. **Vnde** o-
 rigenes super epistolam pertractā
 illud verbum apostoli. **Non** regnet
 peccatum in vestro mortali corpore.
Tanta est inquit vis crucis christi
 vt si ante oculos ponatur et in mens-
 te fideliter retineatur. **Ita** vt in ipaz
 mortem christi intentus oculus mē-
 tis inspicat: nulla cōcupiscentia: nul-
 la libido: nullus furor: nulla superare
 possit inuidia. **Sed** cōtinuo ad ei?
 presentiam totus ille peccati et car-
 nis fugatur exercitus. **Hoc** expert?
 augustinus in libro de cōtemplatio-
 ne domini nostri iesu christi dicit.
Cum me pulsat aliqua turpis yma-
 ginatio recurro ad vulnera christi.
Et cum me premit caro: recordatōe
 vulnerum domini mei resurgo. **Cū**
 diabolus parat insidias: fugio ad vi-
 scera domini mei et recedit a me. **Si**
 artor libidinis moueat mēbra mea
 recordatione filij dei extinguat. **Hec**
 augustinus. **Audiui** de quodam fra-

tre iuvene referente q̄ quotienscūq;
 eum passio stimuli molestaret: siue
 de die siue de nocte. hac cautela vt
 ipse asseruit vtebatur. q̄ surrexit et
 iuit ad ecclesiam et attente asperit
 ymaginem crucifixi: et experiebatur
 in se remediū. **Sexto** debet medi-
 tari amorosa de deo sponso et dilec-
 to anime sue quem p̄ omni delecta-
 tione mundi non velit minutissima
 cogitatione offendere. **Et** hoc perfec-
 torū est qui retrahuntur a malo ex
 solo amore dei. **Vnde** Ieronim?
 ad rusticum monachum. **Phi** seculi sō-
 lent amorē amore nouo quasi clau-
 culo expellere. et quod assuero septē
 principes fecere persarum vt vasti re-
 gine desiderum aliarum puellarum
 amore compescerent. **Illi** vitium vi-
 tio: peccatum peccato remediabant.
Nos amore virtutum vitia superem?
Ideo dicit bernardus. **Septē** sunt
 de essentia hominis que si homo cōsi-
 deraret: in eternum non peccaret. scz
 materia vilis. operatio turpis. exit?
 flebilis. status instabilis. mors tris-
 tabilis. dissolutio miserabilis. dāz
 natio detestabilis. **Octauo** debet eos
 suuz castrare a malis cogitationibz
 vt scz ferro conaminis sui abscidat
 caput pessimarum cogitationum. **Cō-**
stringatur caput draconis et omne
 corpus eius mortuum redditur. **Et**
 cum tibi incidit cogitatio de aliqua
 muliere cogita q̄ sit saccaus stercorū
 animal menstruosum. retlx diaboli
 venenum pestiferuz anime. **Et** sic pos-
 tes malas cogitationes reprimere:

C

Si autem cōdelectariis impossibile est ab eo recedere spiritum fornicationis etiam alijs p̄ eo orantibus. Cuius exemplum patet in vitaspatrum de quodam fratre qui multuz molestabatur a cogitationibus immundis. De quo nota supra in sexto precepto scilicet. **N**on mechaberis. in sermone de primo gradu luxurie. cōclusionone tercia. Sicut em̄ medici carnales q̄uis omnia auz summa diligentia faciānt. si tamen infirmus se nō absteinat a noxijs cibis vel ab alijs que solēt ledere infirmantes: nihil ei proficiat cura et diligentia medici. Similiter et anime languoribolict cum omni intentione mentis et ex toto corde sancti patres qui sunt medici principales exorēt misericordiam christi p̄ eis. tamen nisi et ip̄i cum omni intentione studuerint malas cogitatioes postponē nihil p̄dest eis oratio sanctorum. Igitur castradum est cor non caro. Vnde crisostomus super illud mathei. xix. Sunt eunuchi qui seip̄os castrauerunt p̄pter regnum celorum ait sic. Non membrorum abscissione sed malarū cogitationū interemptōe. De hac materia nota supra in quinto p̄cepto sermone nono in septimo membro. Nono debet aliquem sanctū singulariter inuocare. Cuius exemplū dicit arillus in epistola de miraculis beati Jeronimi ad augustinū. De quo nō in sermōe secūdo. p̄cepti septimi qui habuit ymaginē sancti Iero.

D

Tercio peccant contra illud preceptum. **N**on concupisces vxorem pximi tui. qui licet nolunt cōcupiscere. tamen volūt cōcupisci. Multe em̄ sunt tam mulieres q̄ virgines que ad hoc se lauāt et ornant vt amabiliorez fiant. que non solum in plateis et choreis pmo etiam in ecclesia corda virorum vulnerant: duz eis nunc colore albo. nūc rubeo. nunc familiari colloquio. nūc manuum. nunc vultus cōpositione. nūc oculorum lasciuia intuitiōe laqueum et occasionem ruine prestāt. De quo dicit augustinus in regula. **N**on solum appetere sed appeti velle criminofum est. **A**lie ornant se ex superbiavt excedant alias in pulchritudine. vel saltem vt non excedant ab alijs p̄ ex amore vane laudis vel vane glorie. vt dicatur q̄ ipse sint pulchre. que tñ omnia sunt peccata mortalia. Circa quod notādum q̄ mulieres in tali ornatu peccant multipliciter. **P**rimo
Quādo sunt galeate
Quādo sunt caudate
Quādo sunt in facie fucate
Quādo balteis aureis et corallis sūt ornate
Primo quādo sunt galeate. **H**abēt enim galeam in capite et sunt arimigeni. De quibus prime petri tercio dicitur. **N**on sit vobis extrinsecus cāpillatura aut circumductio auri aut argenti. Super quo etiam venerabilis Beda in commento allegat

sanctum cyprianum ita dicentē Se-
rico inquit indute et purpura crissū
induere non possunt. auro et momili-
bus ornate et margaritis ornamen-
ta cordis et pectoris perdidērunt. **Hec**
cyprianus. Et beatus a. i. ad thim. ij. In
habitu et ornatu cum verecundia or-
nantes se nō totis criminibus et auro
tedis. nō in margaritis a veste p^ocio-
sa. **Talis enim ornatus in capite est**
primum signum superbie. patz bester.
viii. ca. Domine tu scis infirmitatē
et necessitatem meam. quia abomi-
nor signum superbie et glorie qd est
super caput meuz in die ostensionis
mee. Merito eim abominabatur be-
ster signum superbie. Quia signum
superbie signum est diabolice subie-
ctionis. quia ipse est rex sup omnes
filios superbie. Job. xli. Dicit enim
gregorius. Evidentissimum signum
reprobatorum est superbia: et humilitas
electorum. **Notanter autem dis-**
cit. quod est super caput meum in die
ostensionis mee. quia ornatum suū
non deferbat nisi quando manto
suo regi se ostendebat. In quo mul-
ieres nostre sunt ei multum dissimi-
les. quia quando sunt cum mantis
suis non curant de ornatu. quādo ve-
ro in publicum volunt pcedere tunc
ornate volunt esse. et tamen dicunt
q ornant se ppter mantos suos: s^o
quando sunt in domo incedunt sicut
laruati. **Secundo est signum luxurie**
Nam vbi est magnus fumus in ca-
pite egrediens de camino cordis: si-
gnuz est qd ibi est magnus ignis lu-
xurie. **Hec fumus cito perit. Prou.**

ultio. **Fallax gratia et vana est pul-**
chritudo: mulier timens deum: ipsa
laudabitur. **Vbi em suspenditur an-**
plexura ante ianuas aut cratibz: signū
est qd ibi venditur ceruisia. **Sic vbi**
est talis ornatus in capite. magnū
signum est qd illa mulier est venalis
sicut equus. quādo est venalis po-
nitur sibi signum viride super caput
suum. Et tunc non interrogatur v-
trum equus sit venalis sed quantum
valeat. **Sic iste mulieres habentes**
illa signa in capite. non est interro-
gandum vtrum sint venales. qz hoc
recluet in signo: sed quantum vales-
ant. **Tercio est sedes sathane. Apo c.**
secundo. **Sic vbi habitas. vbi ses-**
des est sathane. Nam sicut christus
habitat libenter in signo humilitas-
tis. **Sic econtra diabolus sedet in si-**
gnis superbie et vanitatis. Cuius ex-
emplum patet qd fuit quidam sacer-
dos videns talem mulierem ornata
in ostio stans ecclesie. **Et vidit mul-**
titudinem demonum in capite huius
mulieris qui erant nigri vt ethiopes
parui et vt glires. cachinantes et
manibus applaudentes. et sicut pis-
ces intra sagem delusos saltantes
cospexit. **Eandemqz ibidem stare ius-**
sit et populū aduocauit. et demones
ne fugerent adiurauit. et vt populus
hoc videre posset. precibus impetra-
uit. **Videns ergo mulier se ppter ta-**
le ornatum sic a demonibus delusaz
et densui habitam: domum rediens
ornatum deposuit et penituit. **Quar-**
to est monstruz diaboli. quale vidit
Johannes apo c. de cetero. **Vidi**

Inquit bestiam ascendentem de mari habentem capita septem et cornua decem. Quis unquam vidit tale monstrum. Habet enim tale monstrum diaboli septem capita id est septem ornamenta. Primo caputium viri positum per transversum super peplum. Secundo habet peplum rugosum preciosum valde. Tertio reticulum de serico triplicatum vel quadruplicatum. Quarto habet spinas aureas et argenteas nodosas. Quinto monile in fronte aut pectore. Sexto capillos glaucos emptos de muliere mortua. Et satis mirum est quod mulier audeat portare in capite tales capillos mortue mulieris cum tamen pre magno timore non auderet dormire si haberet caput vel manum mulieris mortue de nocte sub capite. Septimo habet in collo pater noster de corallis circumdans collum ad modum serpentis. Ecce que et quot requiruntur ad ornatum capitis unius mulieris. Vix enim potest ornare caput suum cum centum florenis. Habet etiam talis bestia et monstrum diaboli cornua decem. id est transgressionem decem preceptorum. Nam ipsa in tali ornatu omnia transgreditur precepta dei. ut patet in singulis. Quinto est turris babilonie ut legitur genese xi. quod neroth et sui satellites voluerunt sibi facere nomen honoris. dicentes. Venite celebremus nomen nostrum id est celebre faciamus et faciamus turrimus et tandem fecerunt sibi nomen confusionis. quia babel confusio interpretatur

Sic iste mulieres volunt sibi facere nomen quod sint pulchre et affabiles et faciunt sibi nomen confusionis scilicet quod vocantur meretrices. Jeremie. iij. Facta est tibi frons meretricis: nolui isti erubescere. Et erit eis maior confusio in extremo iudicio: et in eterna damnatione. Unde Isaie. iij. capitulo dicitur. Et dixit dominus. Eleuate sunt filie syon et ambulauerunt collo extento et nutibus oculorum ibant et plaudebant et ambulabant pedibus et composito gradu incedebant. hec dicit dominus decaluetur dominus verticem filiarum syon et crines illarum nudabit. In die illa auferet dominus ornamenta calciam entorum et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras et discriminaria perichelidas et murenulas et olfactoriola et palliola et lintheamina et acus et specula. sindones et vittas et tenistra. et erit per suavi odore fetor: et per zona funiculus. per crispanti crine caluicium. pro fascia pectorali alium. Hec Isaias. Habebunt enim per suavi odore quem nunc habent de herbis aromaticis quas secum portant fetorem intolerabilem. Pro corallis quas portant in collo: serpentes infernales. Cuius exemplum patet quod fuit quidam sacerdos qui pro matre sua se multum affligebat frequenter pro ea missam celebrando. Cum autem quodam die celebraret pro ea et desideraret aliquid scire de statu eius vidit eam in sporta circa altare detentam a demonibus et ligata et bu

fonem horribilem circa pectus eius. et in collo serpentes igneos: et in manibus et in pedibus catenatis igneis alligatam. Et dixit ei quod inutiliter per ea oraret: quia damnata esset. Et addidit quod has penas pateretur pro ornatu capitis et crinum. Serpentes ignitas sustineret propter ornatu colli cum corallis. Bufonem propter ornatu: manillarum: manus ligatas igneis catenatis propter impudicos amplexus et saltus. Ergo de illis dicitur mathei. xxij. Ligatis manibus et pedibus prohiete eum in tenebras exteriores. Sexto est retia diaboli quo piscat infinitas animas. Nam sicut piscator cum retia suo capit multos pisces: sic diabolus multas animas trahit ad infernum. Sed dicunt quedam. Nos habemus in ornatu bonam intentionem. Quibus respondetur quod diabolus in hoc habet malam intentionem: quia suum instrumentum est. Quia dicitur de iniurijs et damno dato. ca. si culpa. Qui occasionem damni dat: damnum de dissevit. Sed iste mulieres dant occasionem damni sed vane se ornando. Quot animas per tale retia diabolus trahit ad infernum. Unde ecclesiastici. vij. Inveni amariorem morte mulierem: que laqueus venatorum est. Legitur de sancto bernardo quod cum quadam vice soror eius venisset ad eum in superbo ornatu. noluit ipse ad eam exire asserens quod esset retia diaboli. Que confusa et copuncta habitu deposuit: et tunc vir sanctus venit ad

eam dicens ei quod talem habitum de cetero non portaret. Sic etiam viri deberent mulieres suas cohibere a tali ornatu superfluo. Septimo est vexillum diaboli. Videmus enim quando aliquis rex vel dominus possedit aliquod castrum quod ibi extendit vexillum suum id est ornatum. In tali muliere est verissimum signum quod est a demone obsessa. Et sic christus a tali castro expulsus est. De quo christus maxime dolet sicut rex dolere et quando videt vexillum inimici sui in castro suo extensum et magis dolet quando illud videret in principaliori parte altiori: sic christus maxime dolet quod videt vexillum inimici sui scilicet diaboli in homine quod est castrum sibi munitum in baptismo cum crismate et alijs sacramentis: et magis quam hoc est in altiori et principaliori parte scilicet in capite in quo vexillum suum id est sanctam crucem erexit quod diabolus expulit et erexit suum. Ergo diabolus habet in illas mulieres maximam potestatem. Quod patet per tale exemplum. Fuit quidam vana et lasciva mulier que debebat accedere ad aliquod festum ubi quod plures similes ei adueverunt. Que de sero vocans ancillam suam dixit. Cras mane tepestiue debes me vocare et venire ad me ut ornem me. Quod ancilla amittit. In media autem nocte venit diabolus in specie ancille ad eam dicens. Domina surgite tempus est ut ornem vos. Que mox surrexit et diabolus eam ornavit et eam in facie limavit cum quodam liquore infernali turpiter

C

et statim diabolus disparuit. Ab ille
mente aut luce ancilla surrexit. que
vocans dominam suam dixit. Domi
na surgite tempus est ut ornem vos
Que respondit. Erras. Nunquid iam
hic fuisti? Et ancilla intrans camera
mulieris et inspiciens faciem eius.
pre nimio fetore et horribili facie an
cilla corruit in terram. De qua mulie
r admirans accessit ad speculum aspi
cens suam horribilem turpitudinem
et ipsa corruit retrosum et expira
uit. Octavo est gladius diaboli quo
infinitas animas iugulat. De quo
David dicit. De gladio maligno eri
pe me. Sed dicunt aliqui. Cur mani
ter verberat ventum: ego volo propter
predicationes suas dimittere ornatum
meum. Quibus Respondetur quod iste
peccant in spiritu sancto. quia ex cer
ta scientia peccant cum quo nocent
omnibus creaturis. Primo viro pro
prio quem depauperant: et dant ei oc
casionem quod efficiatur fur. raptor vel
furarius. Nocet etiam ipsimet mulie
ri. Est enim ei materia infirmitatis ma
gne scilicet superbie et luxurie. Item au
fert ei tempus quod debuit expende
re in seruicio dei quod non est paru
peccatum. Unde Bernardus. Nihil
preciosius tempore. Sed heu hodie
nihil vilius reputatur. Item aufert
etiam ei orationes suas quas fecit in
ecclesia. Non enim exaudiet deus oratio
nes quas fecit mulier ita superbe orna
ta cum ipsa multos filios occidat. Vti
lius esset quod fuisset in domo quam super
be in ecclesia. Tercio nocent alijs mu

D

lieribus. quia ministrant eis exem
plum superbie: et dant eis occasione
inuidie et discordie ad viros eorum
Et quantoque occasionem adulterij
Volunt enim habere similes ornatus
a maritis suis si possunt. Et rixantur
cum eis si non bene possunt. Quando
que enim volunt habere etiam ab alijs
viris si non possunt apprehendere: et ad ul
terum committunt. Quarto deo nocent
cuius templa extiterunt. Templum
dei est unusquisque fidelis. Plus as
mat deus unum templum spiritua
le quam omnia templa materialia mun
di. Sic patet quantum deum offen
dunt mulieres que hominum templa ince
dunt. Quinto nocent sanctis ange
lis. Ideo dicit apostolus. i. ad corinthios. ij.
Mulier debet habere velamen super ca
put suum propter angelos scilicet ne
offendat angelos. occidendo homines
quos ipsi custodiunt. Vel propter
angelos id est sacerdotes. Quando
enim missa celebratur ibi angeli sunt
presentes sicut quod dicit christus. Quis fide
lium inquit dubium habere possit
in ymolationis hora ad sacerdotis vo
ces celos aperiri atque in illo hiesu christi
misterio angelorum choros adesse. sum
mis prima sociari. terrena celestibus
iungi. Sexto nocent sanctis in celo.
quia solemnitates eorum non seruant
mulieres sic se ornantes. quia ma
gis peccant tunc quam alijs diebus: et
magis festa franguntur peccatis quam
operibus corporalibus. Violant etiam
solemnitates. quia tunc materiam
ornatus preparant et etiam se ornant

Nono est densio christi. **N**az fatua
 esset illa mulier q̄ se ornaret vbi pa-
 ter suus iaceret mortuus. **S**ic faciūt
 ille mulieres. **O**mnāt em̄ se qm̄ vadūt
 ad ecclesiam vbi xp̄i mors memora-
 tur: q̄ est pater noster. **V**bi cernitur
 xp̄i caput cū spinea corona. **N**ō sic fe-
 cit sancta elizabeth de qua legit q̄
 semel venerat ad ecclesiam cum tali or-
 natu capitis. **Q**ue inspiciēs xp̄i ca-
 put in cruce spinis coronatū mox tā-
 to dolore sauciata est q̄ omnē capi-
 tis ornatū deposuit. **N**ā femina in si-
 gnum subiectionis velatū caput de-
 bet habere p̄ peccato quod mulier
 induxit. ab apostolis eis indicat &
 recundari. vt dicitur de cōmā quonia
 q̄. prima c. si q̄s. **S**ic his itaq; respon-
 detur. **E**t prime ad corinth. xi. dicit
 apostolus. **M**ulier debet habere ve-
 lamē sup̄ caput suū p̄pter angelos
 dicit glosa. **N**e sacerdotes in eius fa-
 ciem inspiciēs irritent ad libidīnē
 qui angeli dicunt. **E**t infra dicit a-
 postolus. **M**ulier vero si nutriat co-
 mā: gloria est illi: qm̄ capilli p̄ vela-
 mine dati sunt ei. **D**icit em̄ glosa ibi-
 dem. **C**oma em̄ indicū velaminis ē.
Ideo naturaliter hoc honestū est vt
 velata sit mulier que ad hoc velamē
 habet vt ream se cognoscat et sub-
 ditam. **I**deo gloria est illi. **S**ed vi-
 ro nō est gloria: sed verecundia si co-
 mā nutriat vt dicit apostolus: sicut
 sunt quidam clerici. **C**ōtra quos dicitur
 extra de vita et honestate clerico-
 rum. capitulo. **S**i quis ex clericis
 comam relaxauerit anatēma sit. **E**t

ibidem capitulo. **C**lericus neq; co-
 mā neq; barbain nutriat. ibidem. c.
 clericos q̄ Clerici qui comam nutriūt
 etiam inuēti a suis archidiaconis
 tondentur. **S**ecundo peccant cō-
 tra hoc quādo sunt caudate. i. retro
 trahentes lōgam caudam. **H**ec pri-
 mo est cauda diaboli. de qua dicit
 apoc. c. xij. **D**raconē traxit sua cauda ter-
 ciam partem stellarum de celo. **S**ic
 illa cauda trahit q̄ plures homines
 de celo q̄ cadunt cum lucifero in ba-
 ratrum inferni. **S**ecundo est currus
 diaboli. quod patet p̄ tale exemplū
 q̄ vidit quidam sanctus diabolum
 ridentem. et quesivit ab eo quare ri-
 deret. **Q**ui respōdit. **V**idi socium me-
 um equitātem super caudam cuius-
 dam mulieris. que dum retraheret
 caudam cecidit socius meus in lutū
 et inde risi. **E**t tales nō perpendūt nu-
 ditatem christi in pauperibus. **T**er-
 cio est cauda bestialis. quia sicut so-
 la bestia habet caudam et diabolus
 depingitur cum cauda: sic ille mulie-
 res fatentur se esse bestias et filias
 diaboli quando scilicet trahūt post
 se illas caudas. **I**deo neq; homo ne-
 q; angelus depingitur cum cauda:
 sed diabolus tantū et bestia. de qua
 apocalipsis nono. **C**audē eorum simi-
 les erant serpentibus habentibus ca-
 pita: et his nocent. **Q**uarto est thuri-
 bulū diaboli: quia ex thurbulo ascē-
 dit fumus ad honorem dei. **E**t sic de
 tali cauda ascendit fumus pulueris
 ad honorem dyaboli. **Q**uinto vero
 est scoba platearum. **N**am sicut auz

cum scoba purgatur domus: sic ille
mulieres cui cauda sua purgat pla-
teas. Tercio peccant contra hoc quan-
to depingunt se in facie: De quibus
dicitur de consecratione distinctione
quinta capitulo. Fucare figmentis
faciem quo vel rubicundior vel can-
didior: vel verecundior appareat adul-
terina fallacia est. quia non dubito
et ipsos maritos nolle decipi. quibus
solis permittende sunt femine orna-
n sibi veniam: non sibi imperium. **Hec**
ibi. Dubitatur utrum mulieres licite
se ornare possent in aliquibus ca-
sibus sine peccato. Respondetur quod sic
et hoc propter virorum ab adulterio
reuocationem seu preservationem.
Nam in hoc casu mulieres se ornando
non peccant ut etiam fatetur san-
ctus thomas secunda secunde. q. clix.
ar. ij. Vno merentur: quia faciunt pro-
pter debitum et honestum finem. **De**
cundo excusantur si faciunt propter ma-
ritorum dilectionem ut eis placeat
in licita copula. **Vnde**. i. ad corinth.
. vij. dicit apostolus. Mulier innupta
et virgo cogitat que dei sunt fit san-
cta spiritu et corpore. Que autem nu-
pta est cogitat quomodo placeat viro
suo legitimo. **Vbi** dicunt glosatores
quod mulier se ornans ut placeat viro
suo legitimo non peccat. ut etiam te-
stat sanctus thomas. vbi s. **Et** grauius
peccant moniales et virgines se tali-
liter ornantes. **Contra** quos petrus
blesensis in epistola. lv. ad vna mo-
nialem. **Sic**. Omnis gloria filie re-
gis ab intus est. **Tanto** eris acceptior
et sponso tuo christo. quanto eris in

ueste vilior. in cultu corporis tui ab-
iectior. **In** sermone rarior. **In** vultu
deterior. in aspectu verecundior. **In**
incessu maturior. **Hec** ille. **Nam** ta-
les querunt non ornatum interiore
sed exteriorem in crinibus et in cor-
tallis. **Non** student placere christo
homini. **Non** vili veste sed preciosa
de mane apparent in veste religiosa.
post prandium in seculari. et deo or-
diola. **Non** in corpore abiectiores sed
delicatiores. **Non** in sermone rario-
res: sed in verbis seculi tutiores. **Non**
in incessu maturiores. sed petulatio-
res. **In** equis saleratis duantur ad
ethreas. **Et** si cum talibus matrimo-
nium contraxerint: de facto essent ex-
communicati. ut patet in clementini
de consangu. et affi. capitulo. eos. **Sic**
etiam satis curiose se ornant concubis
ne clericorum cum cortallis pendenti-
bus de collo vel de baltheis que est ca-
thena diaboli qua trahit eas ad in-
fernium. **Tercio** excusantur si ornant
se propter status virorum decentiam.
Nam ut dicit glosa sup allegato te-
xtu. i. ad corinth. vij. Mulieres per
maritos de ornatu vestium se possunt
excusare. **Quarto** excusantur ex obedi-
entia. **Pepe** enim contingit quod mulier sim-
pliciter habitu vellet esse contenta: sed vir
vult quod portet habitum preciosum. **Et** tunc
mulier propter obedientiam excusatur. **Sic**
aut exemplariter legimus de sancta
elizabeth. **Quinto** excusantur si ideo se
ornant ut interiore ornatu sibi et alijs
ostendant. **Vnde** de sancta cecilia legitur
quod ipsa subitus ad carnem alio modo
duta erat et desuper auro contextis

vestibus tegebatur. Et de multis alijs. Idē ptz gen. xxvij. q. rebecca vestibus esau valde bonis induit Jacob quos apud se habebat. Vbi dicit nicolaus de lira q. v. q. ad legem datam tpe moysi p̄mogeniti erant sacerdotes. Iō habebāt vestes p̄ciosas et odoriferas q̄bo induiti in magnis solēnitatibz offerebāt oblationē dño. Sexto excusant vt honestū sibi virū p̄parent. Si mulier nō haberet virū et vellet habere legitimū Et si tūc ornaret se ea intētionē vt sibi virum legitimū p̄curaret. tūc excusat nisi ornatus excederet statū suum. Septimo vt salutē populi p̄curaret. Hoc mō illa sancta mulier Judith q̄ voluit filios israel ab holoferne liberare. se ornauit. vt ptz Judith. x. et. xij. c. Vñ in ca. x. dicitur. q. eius ornatus et p̄positio nō ex libidine sed virtute p̄debat. Et p̄p̄t cōsimilē finē se ornauit illa mulier hester vt amā suspēderet et populū israeliticū liberaret vt ptz in li. hester. Sed si ornāt se p̄pter vanitatē vt placeant alijs viris vel p̄pter luxuriā. tales nō sunt filij regis sup̄ cuius ornatus est ābitus. s̄ sunt filij diaboli. De q̄ dicit p̄phetā. Filie eoz p̄posite: circūornate vt silitudo tēpli Quarto peccāt extra hoc q̄ balteis aureis vel argēteis ornāt: et sotularibz rostratis et calopedibz p̄ut nūc mulieres faciūt et singularit̄ cubine clericoz De q̄bo singulariter dicitur. ij. paral. xxij. q. attalia vestiuit p̄hanū baal de oblati in tēplo Sic isti clariā ornāt p̄hanū baal. r. cubi

nas de oblati et bñficijs cū balteis aureis q̄ sunt duo catene q̄bus diabolus trahit tales mulieres ad infernū. Iste etiā mulieres dñt discerni p̄ aliq̄d signū a mulieribz p̄bis et bonis. Et sicut hic signant t̄p̄aliter aliquo signo visibili: sic etiā erunt separate a cōsortio oīm sanctorū eternaliter. Aqua sepatōne liberaē nos dignetur. Ille qui cū patre et filio et spū sancto eternaliter est benedict⁹ in secula seculorum. AMEN.

Consummatum est presens et novū p̄ceptorū pulcherrimū ac fructuosissimū dñi gotscaldi ordinis heremitarū sancti augustini viri p̄fissimi. satis bene correctū ac emendatum. impressum autē p̄ me Johānez guldenschaeff ciuē colōn. Ad laudem et gloriā s̄cte trinitatis ac gl̄ose dei genitricis marie: necnō ad utilitatē ecclē sue sancte. Ipso die sancti fr̄cis cōfessoris. Anni dñi octogesimo primi

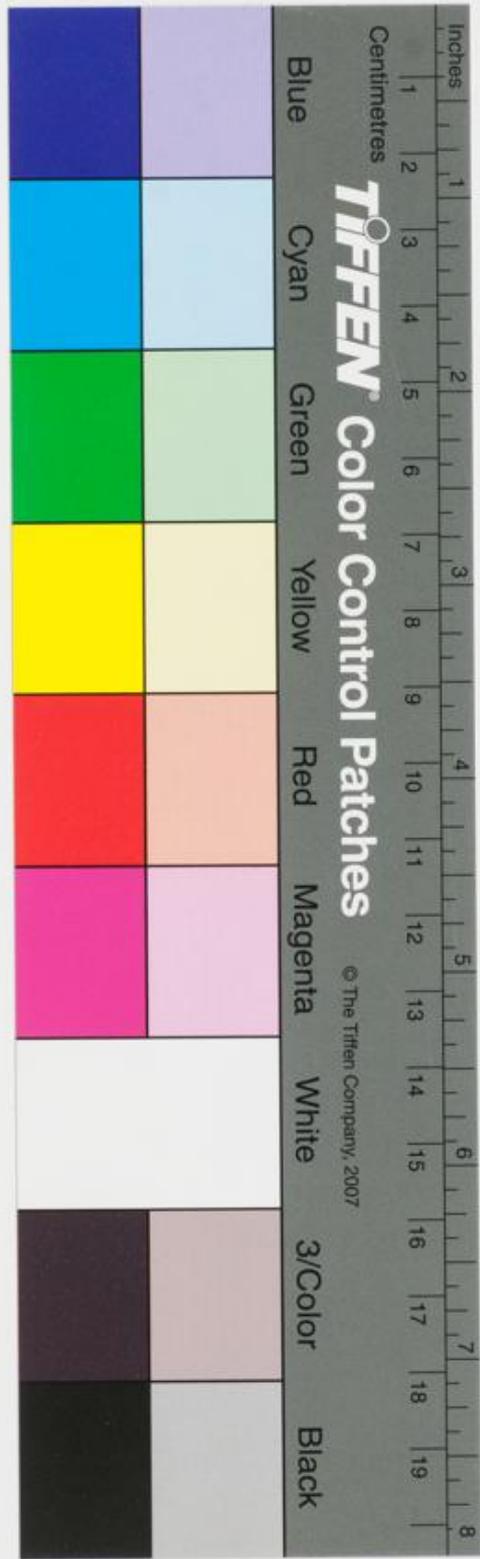
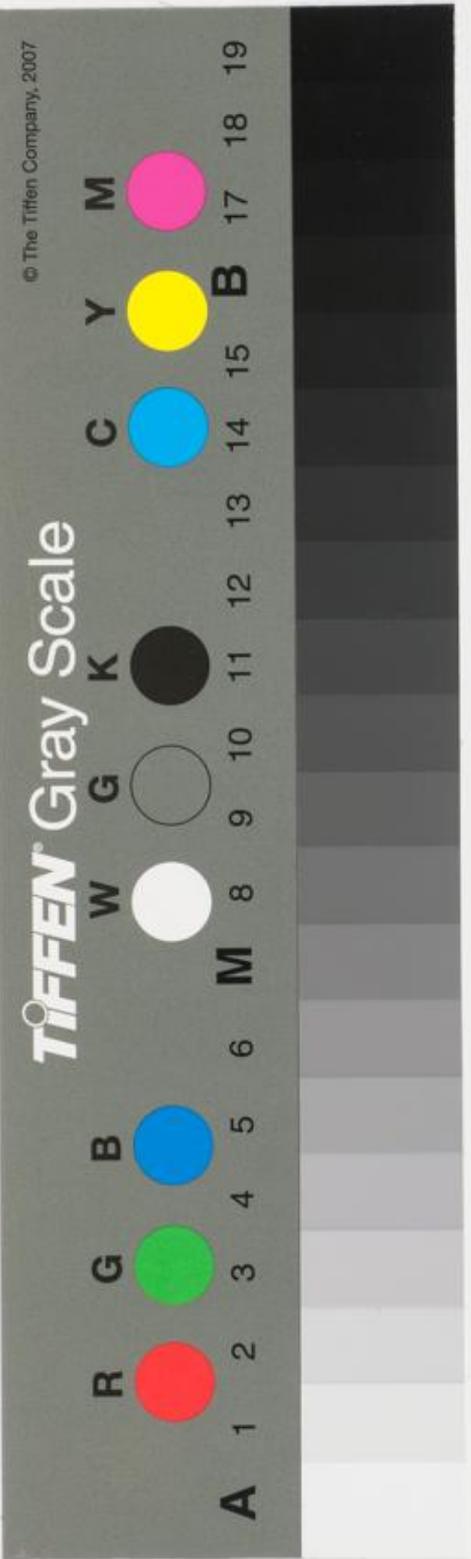

Faint, illegible text in the upper left section of the page.

Second block of faint, illegible text in the middle left section.

Third block of faint, illegible text in the lower left section.

Main body of faint, illegible text on the right side of the page, arranged in approximately 20 lines.

Phacelipennis

17962. P. 102 P. 111 M